

Historisk Samfund for Fyn har ikke eksemplarer af alle tidligere udgivelser fra foreningen. Derfor måtte vi til antikvariatene for at lede. Svendborg Amt Aarsskrift for 1909 fandt vi i en godt brugt, men komplet udgave. Foto: Marianne Weigel.

75 ÅR OG NU PÅ NETTET

Af Marianne Weigel

Frem til år 1938 eksisterede der to Historiske Samfund på Fyn. De fulgte amtsgrænserne og udgav hver sin Årbog. *Svendborg Amts Aarsskrift* udkom første gang i 1908, og *Aarvog for Odense og Assens Amter* begyndte at udkomme i 1913. Ved sammenlægningen af de to fynske historiske samfund blev navnet på den nye årbog: *Fynske Årbøger*, og den er udkommet siden 1939, altså i 75 år. I alt er der i årbøgerne skrevet cirka 1000 artikler om den fynske historie.

Af de ca. 120 årbøger er mange årgange udsolgte fra foreningen, så man må til antikvarboghandlen, hvis man ønsker sig en komplet samling. Her skal man dog være heldig, hvis de dukker op. De vidner om tidligere ejeres brug og temperament, men uanset udseende har de øjensynligt været anskaffet, brugt og opbevaret med stor glæde. Foreningen har selv været på jagt og erhvervet enkelte årgange.

Artiklerne

I dag er det lidt af en guldgrube for en lokalhistorisk interesseret at bladere i disse cirka 1000 artikler. Det historiske fokus

75 år kan Fynske Årbøger fejre 75 års jubilæum, og vi er så heldige, at vi kan fejre det med en lancering af en ny database, hvor alle de gamle artikler er gjort tilgængelige. Energi Fyns Almene Fond og Møllerens Fond har bevilget penge til arbejdet med at indscanne alle de udkomne Årbøger, og gøre dem søgbare og læsbare på foreningens hjemmeside.

har vekslet over tid, oldtiden var helt væk i en periode, mens slægtsbeskrivelser og middelalder har været populære. Gennemgående finder vi artikler med biografiske og topografiske emner, og uden at lave den store statistik på indholdet, springer det i øjnene, at mange artikler har handlet om kirkelige forhold. Måske afspejler det, at kildematerialet om præster og præstegerninger er let tilgængeligt, eller også skyldes det blot, at så mange præster gennem tiden har deltaget i bestyrelsesarbejdet!

Svendborg Amts Aarsskrift har især koncentreret sig om beskrivelse af lokaliteter i eller i nærheden af Svendborg og Nyborg, men også Langeland og Ærø er

der fokus på. Her har man i en periode forsøgt sig med temanumre, det vil sige årbøger, hvor alle artikler i en årgang handler om samme lokalitet: Nørre Broby Sogn, Sødinge Sogn og Vester Skerlinge-Ulbølle Sogne.

Aarvog for Odense og Assens Amter bærer især præg af den flittige skribent Vilhelm Woll fra Kerteminde. Kerteminde er så absolut det mest beskrevne område i perioden 1918-58, hvor lokaliteten Odense, trods sin størrelse, er bemærkelsesværdigt nedprioriteret.

Forfatterne

Vilhelm Woll er den absolutte topscorer i antallet af artikler med 45 stk. i løbet af 40 år. Woll var meget interesseret i sin bys historie. Desuden var han den drivende kraft bag oprettelsen af Kerteminde Byhistoriske Arkiv i 1955. Han var Kertemindes sidste byfoged og kongevalgte borgmester, og ved retsreformen i 1919, hvor embedet blev delt i tre, var det politimesterposten, der tilfaldt ham. Han har givetvis spillet en meget aktiv rolle i *Historisk Samfund for Odense og Assens Amter*, og efter sammenlægningen i 1939 blev han medlem af repræsentantskabet for det, der kom til at hedde *Historisk Samfund for Fyns Stift*. Blandt de øvrige flittige skribenter var Frederik Hjort med 24 artikler, Åge Fasmer Blomberg med 17 og L. Bøttiger med 16.

Kvindernes repræsentation afspejler tydeligvis den historiske udvikling. Frem til 1938 er det udelukkende Christine Reimer, vi finder som kvindelig forfatter. Christine Reimer (15.4.1858-13.12.1943) var usædvanlig for sin tid. Hun arbejdede især med historiske beskrivelser af almindelige menneskers liv og forhold i sine i alt omkring mange artikler, heraf

11 i *Aarvog for Odense og Assens Amter*. Fra Christine Reimers sidste artikel til 1961 finder vi kun to kvindelige forfattere. Først i 70'erne med rødstrømpebevægelsen fulgte også, at flere kvinder skrev artikler til Årbøgerne. Blandt de 55 kvinder ud af i alt cirka 400 forskellige forfattere, har Tove Kjærbo og Pia Sigmund været de flittigste.

Foreningsmeddelelser

I årbøgerne finder vi desuden forskellige foreningsmeddelelser: formændenes beretninger, beskrivelse af ture, foredrag og andre aktiviteter, nekrologer, opsætning af mindesten og regnskaber. I den digitale udgave er de samlet under betegnelsen "foreningsmeddelelser".

Regnskaberne er en spændende kilde til foreningens historie. I en lang periode nød foreningen eksempelvis godt af forskellige økonomiske tilskud. Antallet og størrelsen af tilskud var stigende – helt op til 25.188 kr. i 1989 – indtil de pludselig bortfaldt i 1998. De fleste år var tilskuddet omkring 5.000 kr., men i perioden 1981-89 lå det på mellem ca. 20.000 og 35.000kr. Samfundspolitikken afspejler sig tydeligt i tilskuddenes størrelse! I firserne var der mere fokus på kreativ udfoldelse, end i dag hvor det gælder økonomisk vækst.

Trykudgiften steg tilsvarende i firserne, men foreningen har forstået at sørge for, at den i dag ligger på samme niveau. Ingen særlig stigning ser vi der, men portoudgifternes konstante himmelfart forsøges afbødet på forskellig måde og derfor holdes nede.

I 1964 gav Undervisningsministeriet 2.140 kr. til foreningen og alle fynske købstæder, amter og mange sogneråd støttede, så det samlet blev i alt 5.920 kr.

I antikvariaternes gemmer lå tre fint indbundne bøger indeholdende Svendborg Amt Aarskrift for 1910-11, 1914-15 og 1916-17. I første bind er skrevet med pen og blæk på omslagets bagside: Denne Bog er indbundet af Hans R. M. Hansen. Langagerhuus pr. Højby og på forpermen: Tilhører R. M. Hansen Sødinge den 21.3.12. En fin professionel indbinding med guldtryk på ryggen. En hilsen fra en tid hvor bogindbinding var mange mænds hobby, hvor bøger var værdsat ikke kun for indholdet, men også som en identitetsskabende ting. Foto: Marianne Weigel.

Samme år udgjorde medlemskontingenten 19.931 kr., så tilskuddene udgjorde mere end en femtedel af foreningens samlede indtægt. I dag er alle disse tilskud faldet bort. Vi har dog de sidste år modtaget et beløb på 3000 kr. fra Dansk Lokalhistorisk Forening til trykning af årbøger. Således også i år.

Illustrationerne

Bladrer man i årbøgerne, ser man at de er professionelt sat op, fint trykt og omhyggeligt udarbejdede. Selvfølgelig er bille-

derne for størstedelen i sort/hvid, men her og der finder man kort og tegninger i stort format, der er foldet og efterfølgende sat ind i bogen, en del er oven i købet farvetrykte. En flot og dyr løsning. I det hele taget kan man følge den tekniske udviklings muligheder i trykning af bøger. Sammenholder man den tekniske udvikling med udviklingen i trykprisen, kan man godt overraskes. I 1909 viser regnskabet, at de 574 medlemmer af *Svendborg Amts Historiske Samfund* betalte 2 kr. i kontingent om året, og

Årbøgernes opsætning har skiftet gennem årene. I 1970'erne kom der sort-hvide billeder i foto eller streg på forsiderne og flere illustrationer. Sidst i 1990'erne begyndte årbøgerne at udkomme i større format og med farvetryk på omslaget. Nu er illustrationerne i bogen flere og både i sort-hvid og farve. Årbogen forsøger at følge med såvel tidsånden, som den tekniske udvikling. Foto: Marianne Weigel.

trykningen kostede 523 kr. for 190 sider. I 1939 var formatet større, medlemstallet var tredoblet og kontingentet kostede 3,55 kr. Prisen på trykningen var 3.628 kr., altså seksdoblet (cirka samme side-tal), mens kontingentet knap var fordoblet. Når det kunne lade sig gøre at få det regnskab til at balancere, skyldes det fortrinsvis, at staten gav et tilskud, og at foreningen var ejer af diverse obligationer.

Illustrationer var der altid, fotos og tegninger. Tegneren Frode Lund, som vi kender fra de mange illustrationer af vandmøller, tegnede til årbøgerne. Layoutet og trykningen blev der tydeligvis kælet for.

Ligesom i dag er de tidligere artikler skrevet dels af selv lærte historikere dels af akademiske. Sproget er let, og em-

nerne er mange. Derfor henvender de sig til såvel professionelle som alment interesserede og slægtsforskere. Det er her, man kan finde såvel almene som mere kuriøse og personlige fortællinger om det levede liv på Fyn. At bevæge sig gennem årbøgerne er en levende rejse gennem fortiden.

Vi håber, at rigtig mange vil få glæde af at benytte muligheden for at bruge Historisk Samfund for Fyns tilgængeliggjorte artikler på www.histfyn.dk/arbogerdigitalt.

Læs dem, brug dem, og husk kildeangivelse.

En stor tak til Energi Fyns almene Fond og Møllerens fond for denne gave i jubilæumsåret.